

hjælp. Jeg har henvendt mig forskellige Steder for at høre, om der var ydet Dyrtidstillæg til Daglejerne, men det er meget triste Resultater, jeg har faaet ud deraf. Adskillige Godsejere har lagt en Smule paa Daglønnen. Det meddeles mig saaledes, at paa Gaarden Frijsendal — det er vist den nærmeste Gaard ved Frijsenborg —, hvor Arbejderne om Vinteren faar 9 Kr. om Ugen og om Sommeren 2 Kr. à 2,25 Kr. om Dagen, er der givet 25 Øre om Dagen i Dyrtidshjælp. Dette forekommer mig at være en saare ringe Løn i disse Tider. En Arbejder paa Frijsendal, der altsaa hører under en af vore allerrigeste Mænd og hører til et af vore allerrigeste Godser, kan altsaa, hvis han har Kone og 5 Børn, have 35 Øre om Dagen at leve af. Besidderen af en Herregaard paa Sjælland, Bregentved, hvor Daglønnen ialt væsentligt er den samme som paa Frijsendal, et Par Kroner — lidt under om Vinteren og en Smule over om Sommeren —, har ydet en Dyrtidshjælp af 4 Øre om Dagen til Manden, 4 Øre til Konen og 4 Øre til hvert Barn, det bliver ogsaa en 35 Øre om Dagen til hver Person at leve af. Paa Gisselfeld, som ejes af Grev Danneskjold-Samsøe, er Lønnen paa det nærmeste af samme Størrelse, men der er der ydet en Dyrtidshjælp af 5 Øre til Manden, 5 Øre til Konen og 5 Øre til hvert Barn. Paa Fyn, meddeles det mig, er Lønningerne betydelig lavere; de er som Regel kun 1 Kr. 50 Øre à 2 Kr. højst 2 Kr. 25 Øre om Dagen. Det meddeles mig ude fra Hindsholm, at der dog er en Arbejdsgiver der paa Egnen, som er en Undtagelse; det er Grev Ahlefeldt-Laurvig til Lundsgaard — saa vidt jeg ved, er det Grevens ovre fra Langeland — (*Klaus Berntsen*: En Søn af ham). Naa, det er en Søn; ja, hans Fader har i mange Aar haft Ry for at være en hjælpsom Mand overfor Smaafolk og overfor sine Bønder, saa det forundrer mig ikke, at Sønnen er den bedste Arbejdsgiver derovre. Men de øvrige Godsejere paa Hindsholm eller deromkring yder enten ingen Dyrtidshjælp, eller ogsaa er det højst 25 Øre om Dagen, og de vedkommende Landarbejdere har ikke mere at leve af end 30, 35, højst 40 Øre om Dagen. Arbejdslønnen hos Bønderne paa disse Egne er, meddeles det mig, omtrent den samme

□

som paa Herregaardene, et Par Kroner eller en Smule derover om Sommeren og mindre om Vinteren, og alle Steder fra meldes der: Saa vidt mig bekendt, er der ingen Bønder her paa Egnen, som har ydet Dyrtidshjælp til deres Daglejere, og saa har de selvfølgelig heller ikke ydet det til Tjenestefolkene.

Dette beviser for mig, at disse gode Tider, som har bragt saa mange Penge her til Landet, og som har været til saa stor Fordel — det tør jeg nok sige — baade for Godsejere og Bønder og mangfoldige industridrivende, i saare ringe Udstrækning er kommet Arbejderne til gode. Tværtimod er Tiderne blevet daarligere for disse, fordi Føde og Klæder og andre Livsfor nødenheder er steget i Pris, og Arbejderne maa stadig klare sig med den selvsamme Løn. Nu ved jeg vel, at man hist og her har samlet Penge ind for at kunne give Arbejderne billigt Brød eller Brød til normal Pris, og det kan være meget smukt; men det er i og for sig, naar alt skal tages i Betragtning, en Fornærmelse mod disse Mennesker. En Herregaardsarbejder, der slider paa Herregaarden for en Dagløn af 1 Kr. 50 Øre om Vinteren og højst 2 Kr. 25 Øre om Sommeren, er som Følge af Krigens ikke i Stand til at forsørge sin Familie, og derfor kommer man og siger: Ja, min gode Mand, du har ganske vist slidt baade Vinter og Sommer fra tidlig Morgen til sen Aften her paa Gaarden og været en flittig Mand i alle Henseender, men dit Arbejde er ikke saa meget værd, at du kan tjene tilstrækkeligt til at føde Kone og Børn; men vi skal af Naade og Barmhertighed give dig et 8-Punds Brød til 60 Øre; vi gør det af Godgørenhed; vi har ikke nogen Pligt dertil, men synes alligevel, at vi bør gøre det. Og samtidig indkasserer de samme Mennesker maaske Tusinder i Fortjeneste udover det normale. Det er Sandheden; det ved vi alle sammen. Jeg talte for nogen Tid siden med en Daglejer, som faar 9 Kr. om Ugen, og han skildrede i meget bitre Ord for mig de Følelser, han er opfyldt af i disse Tider. Særlig fortalte han, hvorledes han forleden Søndag Aften var gaaet forbi en Bondegaard i Byen, hvor der var Konfirmationsgilde. Det var en af de rigeste Gaardmænd og et flot oplyst, nyt